

CHRÁNĚNÉ A OHROŽENÉ DRUHY CÉVNATÝCH ROSTLIN OKOLÍ MORAVSKÉ TŘEBOVÉ

Records of protected and endangered vascular plants in the surroundings of the town of Moravská Třebová (Czech Republic, eastern Bohemia)

Vojtěch SEDLÁČEK

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Správa CHKO Pálava,
Náměstí 32, 692 01 Mikulov; e-mail: vojtech.sedlacek@nature.cz

Úvod

V článku jsou shrnuty výsledky terénního průzkumu, který probíhal v letech 2004–2005 v rámci diplomové práce (SEDLÁČEK 2007) a byl zaměřen na mapování chráněných a ohrožených druhů rostlin v širším okolí Moravské Třebové. Cílem práce bylo také popsat a fotograficky zdokumentovat rostlinná společenstva na lokalitách s výskytem chráněných druhů rostlin, zjistit fakta z jejich nedávné historie a navrhnout vhodná ochranná opatření pro jejich další zachování. V tomto článku je uveden seznam všech nalezených i nedávno zaniklých chráněných nebo ohrožených druhů rostlin a jejich lokalit. Popis vegetace a návrhy vhodného managementu jsou uveřejněny samostatně (SEDLÁČEK 2008).

Účelem této práce je zlepšit povědomí o lokalitách s výskytem chráněných druhů rostlin na Moravskotřebovsku a v jeho okolí, upozornit na ty, které jsou v současné době nejvíce ohroženy zánikem a napomoci tak jejich zachování do dalších let.

Vymezení území

Studované území tvoří východní část Pardubického kraje a okresu Svitavy. Jedná se o oblast kolem Moravské Třebové v okruhu maximálně do 20 km (viz mapa 1 v barevné příloze). Celková rozloha území činí asi 543 km². Nadmořská výška se pohybuje od 350 m do 700 m.

Geologická stavba

Geologicky se jedná o území značně členité. Ve východní části území vystupují na povrch vyvěřelé a metamorfované horniny zábřežského krystalinika paleozoického a proterozoického stáří, ve střední části převažují sladkovodní permokarbonské a mořské tercierní sedimenty a v západní části převládají sladkovodní i mořské křídové usazeniny bělohorského a jizerského souvrství (NEKUDA 2002, ANONYMUS 1998).

Geomorfologie

Z geomorfologického hlediska je území součástí provincie Česká vysočina. Do jeho západní části zasahuje Česká tabule, která vybíhá v plochý hřeben Hřebečovského hřbetu, charakterizovaný řadou kuest. Střední část charakterizuje terénní sníženina tvořená Moravskotřebovskou a Lanškrounskou kotlinou, na něž na východní straně území navazuje pásmo vrchovin tvořené Maletínskou, Ludmírovskou, Trnáveckou a Malonínskou vrchovinou (DEMEK & kol. 1987).

Klima

Klimaticky spadá většina studovaného území do mírně teplé oblasti s mírným, na srážky poměrně bohatým létem a mírnou zimou s poměrně krátkým obdobím mrazu. Průměrný roční úhrn srážek se nejčastěji pohybuje v rozmezí 600–750 mm, ve vegetačním období v rozmezí 350–450 mm. Pouze část Hřebečovského hřbetu je řazena do chladné oblasti s krátkým vlhkým létem a dlouhou mírně vlhkou zimou s dlouhým obdobím sněhové pokrývky (QUITT 1971).

Půdy

Z půdních typů převažují na území kambizemě. V menší míře se v jeho SV části vyskytují též pseudogleje a hnědozemě a v JV části luvizemě a černozemě. (TOMÁŠEK 1995, NĚMEČEK et al. 2004)

Fytogeografie

Na základě fytogeografického členění České republiky (SKALICKÝ 1988) náleží monitorovaná oblast do fytogeografické oblasti Mezofytikum, obvodu Českomoravské mezofytikum a do fytogeografických okresů Českomoravské mezihorí, Drahanská vrchovina a Hanušovicko-rychlebská vrchovina. Převážná část studovaného území leží v okrese (63) Českomoravské mezihorí, který je členěn na šest podokresů, a to (63g) Opatovské rozvodí, (63h) Svitavský úval, (63i) Hřebečovská vrchovina, (63j) Lanškrounská kotlina, (63k) Moravskotřebovské vrchy a (63l) Malá Haná. Jen malá část na východě území spadá do okresu (71) Drahanská vrchovina s podokresy (71a) Bouzovská pahorkatina a (71b) Drahanská plošina a okresu (73) Hanušovicko-rychlebská vrchovina s podokresem (73b) Hanušovická vrchovina.

Potenciální přirozená vegetace

Dle mapy potenciální přirozené vegetace (NEUHÄUSLOVÁ & MORAVEC 1998) se na území vyskytují tato lesní společenstva: bučina s kyčelnicí devítilistou (*Dentario enneaphylli-Fagetum*), strdivková bučina (*Melico-Fagetum*), střemchová jasenina (*Pruno-Fraxinetum*), místy v komplexu s mokřadními olšinami (*Alnion glutinosae*), biková bučina (*Luzulo-Fagetum*), černýšová dubohabřina (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*) a biková a/nebo jedlová doubrava (*Luzulo albidae-Quercetum petrae, Abieti-Quercetum*).

Metodika

Lokalitty jsou v přehledu lokalit seřazeny podle čísel. U každé z nich je popsána lokalizace a datum autorovy poslední návštěvy lokality. Jednotlivé taxony cévnatých rostlin jsou uvedeny v tabulce 1, kde jsou uspořádány abecedně. U každého druhu jsou uvedena čísla lokalit, na nichž se vyskytuje, a stupeň ohrožení dle Černého a červeného seznamu cévnatých rostlin České republiky (PROCHÁZKA 2001) a dle vyhlášky č. 395/1992 Sb. V tabulce 2 jsou k číslům jednotlivých lokalit vypsány druhy, které se na nich vyskytují, včetně hojnosti jejich výskytu. Všechny nálezy uvedené v tomto článku pocházejí z autorova vlastního pozorování a jsou zakresleny v mapě 1 v barevné příloze. Rostliny byly určovány dle Nové květeny ČSSR (DOSTÁL 1989) a Květeny České (socialistické) republiky (SLAVÍK & HEJNÝ 1988, 1990, 1992, SLAVÍK 1995, 1997, 1999, SLAVÍK & ŠTĚPÁNKOVÁ 2004) a Klíče ke květeně České republiky (KUBÁT 2002); nomenklatura taxonů byla upravena podle poslední citované práce (KUBÁT 2002).

Většinu informací o výskytu chráněných a ohrožených druhů rostlin získal autor z ústních sdělení lidí, kteří se v současné době ve studovaném území zabývají botanikou,

a z literárních zdrojů, jako jsou inventarizační průzkumy (ČECHOVÁ 1997, UNAR 1997), lokální floristické a fytoocenologické práce (KÜHN 1954 a, b, 1968, KÜHN & GRÜLL 1958, ŠTEFKA 1978, SKOŘEPA 2002), specializované monografie (JATIOVÁ & ŠMITÁK 1996), jakož i podklady pro vymezení soustavy chráněných území Natura 2000 (LUSTYK 2000).

Součástí článku je i přehledná mapa území se schematickým zákresem polohy všech uvedených lokalit (mapa 1 v barevné příloze), která je kartografickým výstupem GIS software firmy ESRI ArcView GIS Version 3.3. Při sestavování mapové kompozice byly použity vrstvy z datové sady DMU 200 (MO ČR/HÚVG 2001).

Přehled lokalit

1. Rychnov: 850 m SV od kostela v obci, cesta a svah nad cestou vedoucí k bývalé selské usedlosti v oboře s dančí zvěří, 27.5.2004.
2. Rychnov: 2 km SSZ od kostela v obci, vlhká pcháčová louka, 21.5.2005.
3. Rychnov: 1 850 m SSV od kostela v obci, vlhká pcháčová louka v oploceném prostoru, 21.5.2005.
4. Rychnovský les: 450 m JZ od rybníku Lesní ležícího SZ od obce Třebářov, listnatý les s dominancí jasanu ztepilého, 9.7.2005.
5. Rychnovský les: 1 850 m JJZ od rybníku Lesní ležícího SZ od obce Třebářov, listnatý les s dominancí lípy srdčité, 21.5.2005 (obr. 1).
6. Radišov: 1 km SSV od kostela v obci, vlhká pcháčová louka, 10.6.2005.
7. Boršov: 520 m JV od Horního boršovského rybníka, vlhká pcháčová louka, 30.5.2004.
8. Boršov: 800 m JZ od Horního boršovského rybníka, rákosina s bulvy ostrice odchýlné, 26.5.2004.
9. Šnekov: 400 m JJV od zemědělského závodu v obci, vlhká pcháčová louka zarůstající rákosem, 27.5.2004.
10. Šnekov: 300 m JJZ od zemědělského závodu v obci, zarostlá vlhká louka s prameništěm, 27.5.2004.
11. Šnekov: 850 m JJZ od zemědělského závodu v obci, stráž severní expozice, 27.5.2004.
12. Bělá u Jevíčka: 710 m SV od zemědělského závodu v obci, vlhká ostrícová louka, 27.5.2004.
13. Bohdalov: 890 m SV od kravína v obci, okraj listnatého lesa a louky, 2.6.2005.
14. Bohdalov: 900 m S od kravína v obci, vlhká místa v okolí odtoku přepadů ze studní, 28.5.2004.
15. Březinky: 640 m SSZ od koupaliště v obci, silně zarostlá vlhká louka v S části s plošným prameništěm, 1.6.2004.
16. Březinky: 760 m JJZ od koupaliště v obci, subxerothermní louka ležící na svahu JZ expozice, 18.9.2005.
17. Hradec nad Svitavou: 200 m SV od vlakového podjezdu u křižovatky mezi Hradcem nad Svitavou, Březovou nad Svitavou a Banínem, jehličnatý les s dominancí smrku, 31.5.2005.
18. Hradec nad Svitavou: 440 m JJV od vlakového podjezdu ležícího u křižovatky mezi Hradcem na Svitavou, Březovou nad Svitavou a Banínem, suchá stráž Z expozice u silnice, 31.5.2005.
19. Hradec nad Svitavou: 770 m JV od vlakového podjezdu u křižovatky mezi Hradcem nad Svitavou, Březovou nad Svitavou a Banínem, jehličnatý les s dominancí smrku, 2.6.2005.
20. Muzlov: 210 m SSV od vodohospodářského objektu v obci, jehličnatý les s převahou smrku a borvice, 31.5.2005.

21. Horní Hynčina: 670 m SV od zemědělského závodu v obci, suchá výslunná stráň JZ expozice, 20.6.2005.
22. Březinka: 580 m SZ od odkalovací nádrže, keřový lem mezi lesním porostem a loukou, stráň J expozice, 16.6.2005.
23. Bohdalov: 980 m JJZ od kravína v obci, suchá stráň V expozice obklopená lesem, 17.6.2005.
24. Bohdalov: 830 m JJZ od kravína v obci, starý jabloňový sad, 17.6.2005.
25. Bohdalov: 820 m J od kravína v obci, starý jabloňový sad, 17.6.2005.
26. Hraničky: 420 m JV od mostu přes Radelnovský potok v Hraničkách, suchá zarůstající stráň S expozice, 17.6.2005.
27. Hraničky: 350 m SV od mostu přes Radelnovský potok v Hraničkách, zastíněná část (při okraji lesa) J exponovaná stráň, 17.6.2005.
28. Vranová Lhota: 400 m SV od zemědělského podniku v obci, listnatý les s převahou habru, 17.6.2005.
29. Vranová Lhota: 500 m S od zemědělského podniku v obci, suchá výslunná stráň JZ expozice, 17.6.2005.
30. Vranová Lhota: 570 m S od zemědělského podniku v obci, okraj lesa, 2.6.2005.
31. Vranová Lhota: 600 m S od zemědělského podniku v obci, smíšený les, 2.6.2005.
32. Vranová Lhota: 530 m S od zemědělského podniku v obci, nesečený hrb na suché výslunné stráni JZ expozice, 17.6.2005.
33. Kozov: 1 150 m SV od kóty Sušice (548,8 m), suchá zarůstající stráň V expozice, 16.6.2005.
34. Petrušov: 350 m SZ od posledního domu na S konci obce, vlhká louka v údolí Ospitského potoka, 28.5.2005 (viz foto 5 v barevné příloze).
35. Petrušov: 800 m SZ od posledního domu na S konci obce, suchá stráň SV expozice porostlá břízami, 18.6.2005.
36. Petrušov: 600 m SZ od posledního domu na S konci obce, zarostlá cesta, 18.6.2005.
37. Petrušov: 1,2 km SZ od posledního domu na S konci obce, suchá stránka Z expozice, 18.6.2005.
38. PR Dlouholoučské stráně: 630 m SV od zemědělského podniku v Dlouhé Loučce, suchá výslunná stráň JZ expozice, 19.6.2005.
39. PR Dlouholoučské stráně: 560 m SV od zemědělského podniku v Dlouhé Loučce, křovinatý okraj lesa, 12.6.2004.
40. PR Dlouholoučské stráně: 290 m SV od zemědělského podniku v Dlouhé Loučce, mladý les s dominancí habru, 20.6.2004.
41. PR Dlouholoučské stráně: 480 m V od zemědělského podniku v Dlouhé Loučce, suchá výslunná stráň JZ expozice, 24.9.2005.
42. Smolná u Jevíčka: 460 m SV od vodojemu ležícího v lese JZ od obce, listnatý okraj lesa s převahou buku a klenu, 19.6.2005.
43. Smolná u Jevíčka: 60 m SZ od vodojemu ležícího v lese JZ od obce, jehličnatý les s dominancí borovice, 19.6.2005.
44. Smolná u Jevíčka: 600 m SZ od vodojemu ležícího v lese JZ od obce, suchá stráň S expozice zarostlá třtinou, 19.6.2005.
45. Smolná u Jevíčka: 350 m SZ od vodojemu ležícího v lese JZ od obce, suchá stráň S expozice, 19.6.2005.
46. Pohledy: 120 m SZ od kóty Štoudkovo (616 m), příkrá stránka S expozice a louka ležící pod ní, 21.5.2004.
47. Pohledy: 610 m SZ od kóty Štoudkovo (616 m), stránka S expozice, 21.5.2004.

48. Horní Hynčina: 730 m SV od zemědělského závodu v obci, křoviny podél cesty, 18.6.2004.
49. Sklené u Pohledů: 1 km SV od zemědělského závodu v obci, vlhká louka, 31.5.2005.
50. Sklené u Pohledů: 1,5 km SV od zemědělského závodu v obci, vlhká louka, 4.4.2004.
51. Sklené u Pohledů: 1,7 km SV od zemědělského závodu v obci, vlhká louka, terénní deprese, 31.5.2005.
52. Sklené u Pohledů: 1,9 km SV od zemědělského závodu v obci, oplocená louka v dančí obůrce na okraji lesa, 8.7.2005.
53. Sklené u Pohledů: 1,8 km SV od zemědělského podniku v obci, vlhká louka, 31.5.2005.
54. Kamenná Horka: 1,3 km JZ od zemědělského závodu v obci, listnatý les s převahou lípy srdčité, 4.7.2005.
55. Útěchov: 450 m S od kóty Kršňákův kopec (536 m), listnatý les, 4.7.2005.
56. PP Pod Skálou: 700 m SV od hájovny v Nové Vsi, listnatý les s převahou buku, stráž V expozice, 14.6.2004.
57. Dětrichov u Svitav: 450 m JJV od kóty U boudy (494 m), vlhký příkop u cesty, 8.4.2005.
58. Dětrichov u Svitav: 400 m SZZ od kóty U boudy (494 m), křovinatá stráž V expozice, 8.4.2005.
59. Hartinkov: 800 m SZZ od kóty Sušice (548,8 m), listnatý les s dominancí buku, 8.4.2005.
60. Nectavské údolí: 450 m JV od kóty Léč (433 m), mladý listnatý les s převahou jasanu a habru, 17.4.2005.
61. Nectavské údolí: 810 m JV od kóty Léč (433 m), listnatý les s dominancí buku, 17.4.2005.
62. Nectavské údolí: 260 m JZ od kóty Dlouhá (456 m), louka při okraji lesa zarůstající náletem dřevin, 13.6.2005.
63. Vrážné: vrchol kopce Hradisko (474,3 m), smíšený les s převahou buku a borovice, 13.7.2005.
64. Smolná u Jevička: 630 m SZ od křižovatky mezi Bělou u Jevička, Smolnou u Jevička, Jevičkem a Velkými Opatovicemi, podmáčená louka, 8.4.2005.
65. Hřebečovský hřbet: 900 m S od kóty Roh (660,4 m), lesní světlina na příkrém svahu V expozice, 14.7.2005.
66. Hřebečovský hřbet: 860 m SSV od kóty Horka (637,5 m), lesní světlina na příkrém svahu V expozice, 14.7.2005.
67. Hřebečovský hřbet: 230 m V od vrcholu Hřebečov (635 m), jehličnatý les s dominancí smrku, příkrý svah V expozice, 14.7.2005.
68. Hřebečovský hřbet: 370 m JV od kóty Strážný vrch (610 m), les s převahou smrku a jeřábu ptačího, příkrý svah V expozice, 15.7.2005 (obr. 2).
69. Rychnov: 2,3 km SZ od kostela v obci, vlhká olšina, 8.4.2005.
70. Smolná u Jevička: 1 km SZ od Smolenské vodní nádrže, slepencový lom na svahu J expozice, 18.7.2005.
71. Petrušov: 1,2 km SZ od posledního domu na S konci obce, listnatý les s převahou jívky a habru, 27.7.2005.
72. PP Hradisko: vrchol kopce Hradisko, V část valu bývalého slovanského hradiště, listnatý les s převahou jasanu, 22.5.2005.
73. PP Hradisko: vrchol kopce Hradisko, SZ část valu bývalého slovanského hradiště, listnatý les s převahou buku a jasanu, 22.5.2005.
74. Udánský les: 1,25 km SZ od Starého udánského rybníka, vlhká olšina, 3.4.2005.
75. Koruna u Třebářova: 1,2 km Z od kóty Nad mlýnem (561 m), vlhká olšina u zahrádkářské kolonie, 1.4.2005.

76. PR Dlouholoučské stráně: 400 m SV od zemědělského podniku v obci, suchá louka na svahu S expozice, 6.9.2005.
77. PR Dlouholoučské stráně: 700 m V od zemědělského podniku v obci, suchá louka na svahu JZ expozice, 6.9.2005 (viz foto 6 v barevné příloze).
78. Rychnovský les: pás dlouhý asi 1 km JZ od rybníku Lesní ležícího SZ od obce Třebářov, vlhká terénní deprese s vegetací vysokých ostříc, 1.4.2005.
79. Rychnovský les: 1,3 km JZ od rybníku Lesní ležícího SZ od obce Třebářov, vlhká olšina, 1.4.2005.
80. Rychnovský les: 1,5 km JJZ od rybníku Lesní ležícího SZ od obce Třebářov, vlhká olšina, 3.4.2005.
81. Rychnovský les: 1,3 km JJZ od rybníku Lesní ležícího SZ od obce Třebářov, vlhká olšina, 3.4.2005.
82. Rychnovský les: 1 km SZ od rybníku Lesní ležícího SZ od obce Třebářov, proředěná vlhká olšina, 1.4.2005.
83. Útěchov: 1 km SZ od kóty Kršňákův kopec (536 m), suchá louka SZ expozice, 6.9.2005.
84. PR Dlouholoučské stráně: 160 m V od hřiště v Dlouhé Loučce, subxerothermní louka na svahu Z expozice, 24.9.2005.
85. PR Dlouholoučské stráně: 300 m SV od fotbalového hřiště v Dlouhé Loučce, subxerothermní louka na svahu Z expozice, 24.9.2005.
86. PR Dlouholoučské stráně: 280 m V od fotbalového hřiště v Dlouhé Loučce, subxerothermní louka Z expozice, 24.9.2005.
87. PR Dlouholoučské stráně: 570 m JV od fotbalového hřiště v Dlouhé Loučce, subxerothermní louka na svahu JZ expozice, 24.9.2005.
88. PR Dlouholoučské stráně: 320 m JV od fotbalového hřiště v Dlouhé Loučce, subxerothermní louka na svahu Z expozice, 24.9.2005.
89. PR Dlouholoučské stráně: 160 m JV od fotbalového hřiště v Dlouhé Loučce, subxerothermní louka na svahu Z expozice, 24.9.2005.
90. PR Dlouholoučské stráně: 250 m SV od zemědělského podniku v Dlouhé Loučce, subxerothermní louka na svahu Z expozice, 24.9.2005.
91. PR Dlouholoučské stráně: 540 m JV od zemědělského podniku v Dlouhé Loučce, subxerothermní louka na svahu Z expozice, 24.9.2005.
92. PR Dlouholoučské stráně: 220 m V od zemědělského podniku v Dlouhé Loučce, subxerothermní louka JZ expozice, 24.9.2005.

Lokality s nedávno zaniklými výskyty

93. Dětrichov: 125 m SSZ od hřiště v obci, suchá louka, poslední nález 2003.
94. Prklišov: 600 m SZ od vodojemu, vlhká zarostlá louka v terénní depresi, poslední nález 1995.
95. Hradec nad Svitavou: 1,3 km SV od vlakového podjezdu u křižovatky mezi Hradcem nad Svitavou, Březovou nad Svitavou a Banínem, starý borový les s hustým keřovým podrostem, JZ expozice, poslední nález 2003.
96. Křenov: 950 m SVV od křižovatky v obci, vlhká louka silně zarostlá rákosem, poslední nález 2004.

Tab. 1: Soupis chráněných a ohrožených druhů rostlin.**Tab. 1:** A list of protected and endangered species.

Druh		Ohrožení	Lokalita
<i>Aconitum lycoctonum</i>		C4a, §3	4, 68
<i>Anemone sylvestris</i>		C3, §3	18
<i>Aquilegia vulgaris</i>		C3	17, 18, 20, 21, 25, 38, 46
<i>Arum maculatum</i>		C3, §3	5, 58, 72
<i>Aurinia saxatilis</i>		C4a, §3	70
<i>Carex davalliana</i>		C2, §3	14
<i>Cephalanthera damasonium</i>		C3, §3	19, 20, 28, 30, 39, 40, 41, 48, 56, 62, 63
<i>Cimicifuga europaea</i>		C1, §1	65, 66, 67
<i>Cypripedium calceolus</i>		C2, §2	17, 19, 20, 31, 42, 43
<i>Dactylorhiza majalis</i>		C3, §3	1, 2, 3, 7, 12, 14, 15, 34
<i>Daphne mezereum</i>		C4a	4, 29, 42, 57, 74
<i>Dentaria enneaphyllos</i>		C4a	59, 61
<i>Galanthus nivalis</i>		C3, §3	49, 50, 51, 57, 58, 59
<i>Gentianopsis ciliata</i>		C3	16, 29, 38, 76, 77, 83
<i>Gymnadenia conopsea</i>		C3, §3	21, 29, 38, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92
<i>Iris sibirica</i>		C3, §2	13
<i>Isopyrum thalictroides</i>		C4a	60
<i>Juniperus communis</i>		C3	21, 29
<i>Leucocjum vernum</i>		C3, §3	64, 69, 74, 75, 78, 79, 80, 81, 82
<i>Lilium martagon</i>		C4a, §3	52, 54, 55, 73
<i>Listera ovata</i>		C4a	23, 25, 33, 35, 36
<i>Melampyrum arvense</i>		C3	21, 32, 38
<i>Muscari comosum</i>		C3	21, 32, 38
<i>Neottia nidus-avis</i>		C4a	42, 63
<i>Orchis mascula</i>		C3, §3	46
<i>Orchis militaris</i>		C2, §2	20, 95
<i>Orchis morio</i>	*	C2, §2	93
<i>Orobanche lutea</i>		C3	29, 38
<i>Parnassia palustris</i>	*	C2, §3	94
<i>Phyteuma orbiculare</i>		C2, §2	21, 46
<i>Platanthera bifolia</i>		C3, §3	22, 23, 24, 26, 27, 33, 35, 37, 38, 44, 45, 71, 91
<i>Salix repens</i>		C1, §3	8

Tab. 1: Soupis chráněných a ohrožených druhů rostlin – pokračování.**Tab. 1:** A list of protected and endangered species – continue.

Druh		Ohrožení	Lokalita
<i>Taxus baccata</i>		C3, §2	56
<i>Trollius altissimus</i>		C3, §3	6, 9, 10, 11, 15, 46, 47, 49, 51, 53, 96
<i>Valeriana dioica</i>		C4a	34

* nedávno zaniklé výskyty

* recently extinct species

Vysvětlivky:

Klasifikace zvláště chráněných druhů dle přílohy vyhlášky č. 395/ 1992 Sb.

§1 – kriticky ohrožený

§2 – silně ohrožený

§3 – ohrožený

Stupeň ohrožení podle smyslu červeného seznamu (PROCHÁZKA 2001)

C1 – kriticky ohrožený

C2 – silně ohrožený

C3 – ohrožený

C4a – vyžadující pozornost

Commentary:

Classification in the national list of protected species

§1 – critically endangered

§2 – endangered

§3 – vulnerable

Classification in the national Red List (PROCHÁZKA 2001)

C1 – critically endangered

C2 – endangered

C3 – vulnerable

C4a – lower risk

Tab. 2: Výskyt a množství chráněných a ohrožených rostlin na lokalitách v letech 2004–2005.**Tab. 2:** Occurrence and abundance of protected and endangered plants on the localities in 2004–2005.

Lokalita	Druh	Množství	Lokalita	Druh	Množství
1	<i>Dactylorhiza majalis</i>	+	6	<i>Trollius altissimus</i>	++
2	<i>Dactylorhiza majalis</i>	++	7	<i>Dactylorhiza majalis</i>	+
3	<i>Dactylorhiza majalis</i>	++	8	<i>Salix repens</i>	+
4	<i>Aconitum lycoctonum</i>	+++	9	<i>Trollius altissimus</i>	+++
	<i>Daphne mezereum</i>	+	10	<i>Trollius altissimus</i>	++
5	<i>Arum maculatum</i>	++	11	<i>Trollius altissimus</i>	++

Tab. 2: Výskyt a množství chráněných a ohrožených rostlin na lokalitách v letech 2004–2005 – pokračování.

Tab. 2: Occurrence and abundance of protected and endangered plants on the localities in 2004–2005 – continue.

Lokalita	Druh	Množství	Lokalita	Druh	Množství
12	<i>Dactylorhiza majalis</i>	+	29	<i>Gymnadenia conopsea</i>	+
13	<i>Iris sibirica</i>	++		<i>Orobanche lutea</i>	++
14	<i>Dactylorhiza majalis</i>	++		<i>Gentianopsis ciliata</i>	++
	<i>Carex davalliana</i>	++		<i>Juniperus communis</i>	+
15	<i>Dactylorhiza majalis</i>	+		<i>Daphne mezereum</i>	+
	<i>Trollius altissimus</i>	++	30	<i>Cephalanthera damasonium</i>	++
16	<i>Gentianopsis ciliata</i>	++	31	<i>Cypripedium calceolus</i>	+
17	<i>Cypripedium calceolus</i>	++	32	<i>Muscari comosum</i>	++
	<i>Aquilegia vulgaris</i>	+++		<i>Melampyrum arvense</i>	++
18	<i>Anemone sylvestris</i>	+++	33	<i>Platanthera bifolia</i>	++
	<i>Aquilegia vulgaris</i>	++		<i>Listera ovata</i>	+
19	<i>Cypripedium calceolus</i>	++	34	<i>Dactylorhiza majalis</i>	+++
	<i>Cephalanthera damasonium</i>	++		<i>Valeriana dioica</i>	++
20	<i>Orchis militaris</i>	+	35	<i>Platanthera bifolia</i>	++
	<i>Cypripedium calceolus</i>	+		<i>Listera ovata</i>	+
	<i>Cephalanthera damasonium</i>	+	36	<i>Listera ovata</i>	++
	<i>Aquilegia vulgaris</i>	+	37	<i>Platanthera bifolia</i>	+
21	<i>Gymnadenia conopsea</i>	++	38	<i>Gymnadenia conopsea</i>	++
	<i>Muscari comosum</i>	+++		<i>Orobanche lutea</i>	+
	<i>Aquilegia vulgaris</i>	++		<i>Muscari comosum</i>	++
	<i>Phyteuma orbiculare</i>	+		<i>Aquilegia vulgaris</i>	+
	<i>Melampyrum arvense</i>	+++		<i>Platanthera bifolia</i>	+
	<i>Juniperus communis</i>	+		<i>Melampyrum arvense</i>	+++
22	<i>Platanthera bifolia</i>	++	<i>Gentianopsis ciliata</i>	+	
23	<i>Platanthera bifolia</i>	++	39	<i>Cephalanthera damasonium</i>	++
	<i>Listera ovata</i>	+	40	<i>Cephalanthera damasonium</i>	++
24	<i>Platanthera bifolia</i>	+	41	<i>Gymnadenia conopsea</i>	++
25	<i>Aquilegia vulgaris</i>	+++	42	<i>Cypripedium calceolus</i>	++
	<i>Listera ovata</i>	+		<i>Neottia nidus-avis</i>	+
26	<i>Platanthera bifolia</i>	+		<i>Daphne mezereum</i>	+
27	<i>Platanthera bifolia</i>	++	43	<i>Cypripedium calceolus</i>	++
28	<i>Cephalanthera damasonium</i>	++	44	<i>Platanthera bifolia</i>	++

Tab. 2: Výskyt a množství chráněných a ohrožených rostlin na lokalitách v letech 2004–2005 – pokračování.

Tab. 2: Occurrence and abundance of protected and endangered plants on the localities in 2004–2005 – continue.

Lokalita	Druh	Množství	Lokalita	Druh	Množství
45	<i>Platanthera bifolia</i>	++	67	<i>Cimicifuga europaea</i>	++
46	<i>Orchis mascula</i>	+	68	<i>Aconitum lycoctonum</i>	++
	<i>Trollius altissimus</i>	+++	69	<i>Leucojum vernum</i>	++++
	<i>Phyteuma orbiculare</i>	++	70	<i>Aurinia saxatilis</i>	+++
	<i>Aquilegia vulgaris</i>	+++	71	<i>Platanthera bifolia</i>	+
47	<i>Trollius altissimus</i>	+++	72	<i>Arum maculatum</i>	+++
48	<i>Cephalanthera damasonium</i>	++	73	<i>Lilium martagon</i>	+
49	<i>Galanthus nivalis</i>	++++	74	<i>Leucojum vernum</i>	+++
	<i>Trollius altissimus</i>	++		<i>Daphne mezereum</i>	++
50	<i>Galanthus nivalis</i>	++++	75	<i>Leucojum vernum</i>	+++
51	<i>Galanthus nivalis</i>	++++	76	<i>Gentianopsis ciliata</i>	+++
	<i>Trollius altissimus</i>	+++	77	<i>Gentianopsis ciliata</i>	+++
52	<i>Lilium martagon</i>	++	78	<i>Leucojum vernum</i>	++++
53	<i>Trollius altissimus</i>	++	79	<i>Leucojum vernum</i>	++++
54	<i>Lilium martagon</i>	+++	80	<i>Leucojum vernum</i>	++++
55	<i>Lilium martagon</i>	+++	81	<i>Leucojum vernum</i>	+++
56	<i>Cephalanthera damasonium</i>	++	82	<i>Leucojum vernum</i>	++++
	<i>Taxus baccata</i>	+	83	<i>Gentianopsis ciliata</i>	+++
57	<i>Galanthus nivalis</i>	++++	84	<i>Gymnadenia conopsea</i>	+
	<i>Daphne mezereum</i>	++	85	<i>Gymnadenia conopsea</i>	++
58	<i>Galanthus nivalis</i>	+++	86	<i>Gymnadenia conopsea</i>	++
	<i>Arum maculatum</i>	++	87	<i>Gymnadenia conopsea</i>	+
59	<i>Galanthus nivalis</i>	+++	88	<i>Gymnadenia conopsea</i>	++
	<i>Dentaria enneaphyllos</i>	++	89	<i>Gymnadenia conopsea</i>	++
60	<i>Isopyrum thalictroides</i>	+	90	<i>Gymnadenia conopsea</i>	++
61	<i>Dentaria enneaphyllos</i>	+++	91	<i>Gymnadenia conopsea</i>	+
62	<i>Cephalanthera damasonium</i>	++		<i>Platanthera bifolia</i>	+
63	<i>Cephalanthera damasonium</i>	++	92	<i>Gymnadenia conopsea</i>	++
	<i>Neottia nidus-avis</i>	+	93	<i>Orchis morio</i>	-
64	<i>Leucojum vernum</i>	+++	94	<i>Parnassia palustris</i>	-
65	<i>Cimicifuga europaea</i>	+++	95	<i>Orchis militaris</i>	-
66	<i>Cimicifuga europaea</i>	++	96	<i>Trollius altissimus</i>	+

Označení hojnosti druhů:

- žádný výskyt (0 rostlin)
- + ojedinělý výskyt (1 – 10 rostlin)
- ++ střední výskyt (10 – 100 rostlin)
- +++ hojný výskyt (100 – 1000 rostlin)
- ++++ masový výskyt (1000 a více rostlin)

Qualification of abundance of species:

- no occurrence (0 plants)
- + rare occurrence (1 – 10 plants)
- ++ average occurrence (10 – 100 plants)
- +++ abundant occurrence (100 – 1000 plants)
- ++++ mass occurrence (1000 and more plants)

Závěr

Výsledkem je zmapování a popis 92 současných a 4 čerstvě zaniklých lokalit s výskytem 35 ohrožených a chráněných druhů rostlin. Výskyty na 12 studovaných lokalitách lze považovat za doposud neznámé a nepublikované. Jedná se o výskyt druhů *Platanthera bifolia* na lokalitách 24, 37 a 71, *Cephalanthera damasonium* na lokalitách 40, 56 a 63, *Gentianopsis ciliata* na lokalitách 76, 77 a 83, *Leucojum vernum* na lokalitě 81, *Arum maculatum* na lokalitě 58 a *Aquilegia vulgaris* a *Listera ovata* na lokalitě 25.

Populace chráněných a ohrožených rostlin jsou na 11 současných lokalitách ohroženy v důsledku ponechání ladem nebo nevhodného hospodaření zánikem, naopak na třech nedávno zaniklých lokalitách by se v případě vhodných ochranných opatření mohly populace znovu obnovit. Další informace jsou doplněny v navazujícím článku (SEDLÁČEK 2008) a v diplomové práci (SEDLÁČEK 2007).

Poděkování

Za seznámení s některými lokalitami děkuji především A. Cedzovi a K. Sopouškoví. Dík patří také R. Prausové, Z. Wagnerové a S. Čížkové za cenné rady a připomínky, A. Cedzovi, L. Štefkovi, H. Gregorové, H. Skořepovi a P. Mrvovi za poskytnutí důležitých informací o některých lokalitách, P. Hájkovi a S. Kubešové za determinaci mechorostů, J. Danihelkovi za určení některých rostlin a M. Čermákovi za pomoc při zjišťování výskytu chráněných druhů rostlin.

Summary

Protected and endangered vascular plants were recorded in the surroundings of Moravská Třebová in 2004 and 2005. Such plants were found at 92 localities; however, at four previously known sites, populations of protected species declined, probably due to abandonment or mismanagement. New finds, including *Platanthera bifolia*, *Cephalanthera damasonium*, *Gentianopsis ciliata*, *Leucojum vernum*, *Arum maculatum*, *Aquilegia vulgaris* and *Listera ovata*, were made at 12 sites.

Literatura

- ANONYMUS, 1998: Atlas map České republiky. – GEO ČR 500. – URL: http://nts2.cgu.cz/aps/cd_geocr500/stranky/uvod.html (22.3.2007).
- ČECHOVÁ J., 1997: Botanický inventarizační průzkum lokality Dlouhouloučské stráně. – Ms. [Depon. in: Městský úřad Moravská Třebová.]
- DEMEK J. & kol., 1987: Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. – Academia, Praha.
- DOSTÁL J., 1989: Nová květena ČSSR. Vols. 1–2. – Academia, Praha.
- JATIOVÁ M. & ŠMITÁK J., 1996: Rozšíření a ochrana orchidejí na Moravě a ve Slezsku. – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Brno.

- KUBÁT K., 2002: Klíč ke květeně České republiky. – *Academia, Praha.*
- KÜHN F., 1954a: Květena na kopci Rohová u Moravské Třebové. – Ms. [Depon. in: *Městský úřad Moravská Třebová.*]
- KÜHN F., 1954b: Lokalita s tiseu u Nové Vsi. – Ms. [Depon. in: *Městský úřad v Moravská Třebová.*]
- KÜHN F., 1968: Tisy u Moravské Třebové. – *Vlastivědné listy, Muzeum Moravská Třebová.*
- KÜHN F., & GRÜLL F., 1958: Vegetační poměry Nectavského údolí. – *Sborník Krajského vlastivědného musea v Olomouci, Krajské nakladatelství, Olomouc, A III/1955: 159–173.*
- LUSTYK P., 2000: Návrh na zařazení druhů do sítě Natura 2000 – ověření lokalit ploštičnicku na Hřebečovském hřbetu. – Ms. [Depon. in: *Městský úřad v Moravské Třebové.*]
- NEKUDA V., 2002: Moravskotřebovsko a Svitavsko. – *Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Brno.*
- NĚMEČEK K. et al., 2004. Taxonomický klasifikační systém půd ČR. – URL: <http://klasifikace.pedologie.czu.cz> (30.3.2007).
- NEUHÄUSLOVÁ Z. & MORAVEC J. (eds.), 1998: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. Měřítko 1:500 000. – *Academia, Praha.*
- PROCHÁZKA F. (ed.), 2001: Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky. – *Příroda 18: 1–146.*
- QUITT E., 1971: Klimatické oblasti Československa. – *Geografický ústav ČSAV v Brně.*
- SEDLÁČEK V., 2007: Mapování vybraných ohrožených druhů rostlin na Moravskotřebovsku. – [Diplomová práce; depon. in: *Katedra biologie Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové.*]
- SEDLÁČEK V., 2008: Vegetace na lokalitách chráněných a ohrožených druhů cévnatých rostlin v okolí Moravské Třebové. – *Práce a studie – Přír., Pardubice, 15: 31–58.*
- SLAVÍK B. & HEJNÝ S. (eds.), 1988: Květena České socialistické republiky. Vol. 1. – *Academia, Praha.*
- SLAVÍK B. & HEJNÝ S. (eds.), 1990, 1992: Květena České republiky. Vol. 2, 3. – *Academia, Praha.*
- SLAVÍK B. (ed.), 1995, 1997, 1999: Květena České republiky. Vol. 4, 5, 6. – *Academia, Praha.*
- SLAVÍK B. & ŠTĚPÁNKOVÁ J. (eds.), 2004: Květena České republiky. Vol. 7. – *Academia, Praha.*
- SKALICKÝ V., 1988: Regionálně fyto geografické členění. – In: *SLAVÍK B. & HEJNÝ S. (eds.), Květena České socialistické republiky 1: 103–121, Academia, Praha.*
- SKOŘEPA H., 2002: Příspěvek ke květeně Nectavského údolí – *Přírod. Stud. Muz. Prostějovska, Prostějov, 5: 13–20.*
- ŠTEFKA L., 1978: Chráněné rostliny Svitavska. – *Práce a studie – Přír., Pardubice, 10: 1–28.*
- TOMÁŠEK M., 1995: Atlas půd České republiky. – *Český geologický ústav, Praha.*
- UNAR P., 1997: Botanický a lesnický inventarizační průzkum PP Pod skálou. – Ms. [Depon. in: *Městský úřad v Moravské Třebové.*]

+ foto v barevné příloze

Došlo: 10.6.2007

Obr. 1: Árón plamatý v porostu česneku medvědího v Rychnovském lese, lokalita 5.
Foto V. Sedláček.

Fig. 1: *Arum maculatum* in the growth of the species *Allium ursinum* in the Rychnov wood, locality 5.
Photo by V. Sedláček.

Obr. 2: Oměj vlčí mor na Hřebečovském hřbetu, lokalita 68. Foto V. Sedláček.

Fig. 2: *Aconitum lycoctonum* on the Hřebeč spine, locality 68. Photo by V. Sedláček.